

Let's Talk About Money

Onderzoek naar het effect van inkomensverschillen op de
communicatie over geld in *communal relationships*

Amoo Sayed
ANR 593226

Bachelorthesis
Communicatie- en Informatiewetenschappen
Specialisatie Bedrijfscommunicatie en Digitale Media

Faculteit Geesteswetenschappen
Tilburg University, Tilburg

Begeleidster: Dr. M.M.H. Pollmann
Tweede lezer: Dr. L. van Weelden

Juni 2014

Abstract

In elke romantische relatie wordt er gecommuniceerd over allerlei zaken, ook over geld.

Wanneer minstens één van de partners een inkomen heeft leidt dit tot een inkomensverschil tussen de partners. Dit inkomensverschil kan per relatie variëren.

Het doel van dit onderzoek is om erachter te komen welk effect het relatieve inkomensverschil tussen partners heeft op de communicatiefrequentie over geldzaken. Daarnaast is er gekeken of het type relatie, een sterke of zwakke *communal relationship*, dit effect zou kunnen verklaren. Er is een survey afgenomen onder 89 respondenten, allen in een romantische relatie waarbij ze samenwonen met hun partner.

Een mediatie-analyse wees uit dat het relatieve inkomensverschil geen effect heeft op de communicatiefrequentie en dat de sterkte van de *communal* relatie niet als mediërende variabele optreedt. Een exploratieve moderatie-analyse heeft uitgewezen dat er sprake is van een interactie-effect. Koppels in relatief zwakke *communal* relaties communiceren minder met elkaar over geldzaken wanneer het relatieve inkomensverschil groot is dan wanneer het relatieve inkomensverschil tussen de partners klein is. Dit suggereert dat er een verband is tussen de grootte van het inkomensverschil tussen samenwonende partners in een romantische relatie en de frequentie waarin ze over geldzaken communiceren.

Effect van Inkomensverschillen op Communicatie over Geld

In elke relatie moet er gecommuniceerd worden. Niet alleen over de kinderen en huishoudelijke taken, maar ook over de financiën van het huishouden. De mate waarin stellen goed met elkaar communiceren is van invloed op de tevredenheid in het huwelijk (Burlison & Denton, 1997). Eerder onderzoek naar de communicatie over geld in romantische relaties heeft vooral gekeken naar de toon van de discussie over geld en de ruzies die daaruit ontstaan (Halford, Hahlweg & Dunne, 1990; Stanley, Markman & Whitton, 2002). Daarbij is de frequentie van de communicatie over geld niet onderzocht. Dit onderzoek zal zich daarom richten op de frequentie van de communicatie over financiële zaken om ook daar meer inzicht in te krijgen. Het gaat in deze studie om samenwonende partners in een romantische relatie. Voorgaande studies hebben de link al gelegd tussen inkomensverschillen en machtsverhoudingen in een relatie (Ferree, 1990) en ook het verband aangetoond tussen machtsverhoudingen en de communicatie over geld binnen een relatie (Tichenor, 1999), maar er is nog geen direct verband gelegd tussen inkomensverschillen en de communicatiefrequentie. Deze studie zal zich focussen op inkomensverschillen en onderzoeken wat de invloed van het type relatie is op de communicatiefrequentie. Clark en Mills (1979) maken onderscheid tussen twee type relaties: *communal* en *exchange*, waarbij romantische relaties *communal* relaties zijn maar kunnen variëren in sterkte (Clark & Mills, 1993). In dit onderzoek wordt onderzocht of er een verband bestaat tussen de grootte van het inkomensverschil tussen partners in een romantische relatie en de frequentie van de communicatie over geld en of het type relatie, een sterke of zwakke *communal relationship*, dit effect kan verklaren.

Inkomensverschillen

Het is al lang niet meer van deze tijd dat de man in een huishouden de enige is die het geld binnenhaalt. Steeds meer vrouwen werken en zijn vaker dan voorheen kostwinner van het huishouden (Crompton, 1999). Wanneer één van de partners meer verdient dan de ander, kan dit invloed hebben op de relatie en zelfs leiden tot een scheiding of relatiebreuk. Kalmijn, Loeve en Manting (2007) analyseerden data van 3,417 huwelijken en 9,725 samenwonende stellen in Nederland, verkregen over een periode van tien jaar (tussen 1989 en 2000), om te onderzoeken welke effecten inkomensverschillen hebben op de relatie. Zij constateerden dat wanneer de vrouw een groter aandeel heeft in het inkomen van het huishouden, de kans op een scheiding of relatiebreuk groter is dan wanneer de man een groter aandeel heeft. Volgens de onderzoekers kan dit verklaard worden vanuit een culturele benadering, waarbij vrouwelijke dominantie in het huishoudelijk inkomen in strijd is met de traditionele verwachting van een mannelijke kostwinner (Kalmijn et al., 2007). Het verschil in inkomen tussen romantische partners heeft ook gevolgen voor de wijze waarop stellen hun geld beheren. Wanneer de man in het huishouden meer verdient dan de vrouw, worden de inkomens relatief vaker onafhankelijk van de andere partner beheerd (Sonnenberg, Burgoyne & Routh, 2011). Eerder onderzoek van Burgoyne en Lewis (1994) concludeerde dat zelfs wanneer stellen beide inkomens samenvoegen, er nog steeds een gevoel van 'eigen' geld bestaat. Zowel de mannen als vrouwen behouden in zekere mate controle over hun eigen inkomsten en voelen dat ze zelf aanspraak maken op het uitgeven van hun inkomsten aan persoonlijke zaken. De partner die het minst verdient heeft vaker het gevoel dat hij of zij minder recht heeft op het aan zichzelf besteden van het gedeelde inkomen (Ashby & Burgoyne, 2008). Wanneer koppels besluiten om de individuele inkomens evenredig te verdelen, kan dit leiden tot onenigheid bij de financieel benadeelde partner (Dew, 2011).

Om erachter te komen wat voor effect het inkomensverschil tussen de partners heeft op de communicatie over geld in een romantische relatie, is het belangrijk om te kijken naar wat het inkomensverschil doet met de machtsverhoudingen binnen een relatie. Hoewel de Westerse kijk op het huwelijk gelijkheid tussen de partners impliceert, is dit in de praktijk niet altijd het geval (Reibstein & Richards, 1993). Volgens de *resource theory* van Ferree (1990) wordt de machtsverdeling binnen een huwelijk bepaald door de partner die financieel het meest bijdraagt aan het huishouden; de partner met het hoogste inkomen heeft de meeste macht. Daarnaast is het zo dat de partner die de meeste macht heeft in een relatie vaker de beslissingen neemt als het gaat om financiële kwesties (Vogler, 1998; Vogler, Lyonette & Wiggins, 2008; Vogler & Pahl, 1994). Een belangrijke toevoeging hieraan is dat niet alle financiële beslissingen even belangrijk zijn (Edgell, 1980). Uit een kwalitatieve studie onder 40 getrouwde stellen bleek dat de stellen een onderscheid maakten tussen belangrijke, niet vaak voorkomende beslissingen gemaakt door de man als kostwinner van het huishouden, en minder belangrijke, vaak voorkomende beslissingen over uitgaven aan boodschappen en de kinderen gemaakt door de vrouw (Edgell, 1980). Hieruit kan geconcludeerd worden dat de partner die het meest verdient, het vaker voor het zeggen heeft in de relatie als het gaat om financieel belangrijke kwesties.

Met Ferree's (1990) *resource theory* als startpunt, onderzocht Tichenor (1999) hoe koppels omgaan met het inkomensverschil tussen partners en concludeerde dat zij hun levens vaak zo organiseren dat die verschillen genegeerd of weggestopt worden, voornamelijk door het te ontkennen of door er niet over te spreken. Het is opmerkelijk om te zien dat het inkomensverschil tussen partners in een romantische relatie invloed heeft op de machtsverdeling en op wie uiteindelijk de financiële beslissingen neemt, maar tegelijkertijd praten stellen niet graag over de inkomensverschillen en worden deze verborgen gehouden (Tichenor, 1999).

Een vraag die opgeroepen wordt is of inkomensverschillen behalve een effect op de communicatie over de inkomens ook invloed hebben op de algemene communicatie over geldzaken binnen een romantisch relatie.

Communicatie over geld

Het is aannemelijk dat sommige gespreksonderwerpen binnen een relatie lastiger te bespreken zijn dan andere. Sanford (2003) onderzocht in hoeverre de communicatie tussen stellen beïnvloed wordt door de 'moeilijkheid' van het gespreksonderwerp. Voor het onderzoek zijn twaalf erkende Ph.D. psychologen gevraagd om 24 verschillende gespreksonderwerpen te rangschikken op een 5-puntsschaal, met 1=een extreem makkelijk gespreksonderwerp en 5=een extreem moeilijk gespreksonderwerp. Het bespreken van de financiën (3.42) scoorde hoger dan het bespreken van huishoudelijke taken (2.33) of het bespreken van belangrijke beslissingen zoals vakanties of het veranderen van baan (2.75). De financiën van een huishouden zijn naast een moeilijk gespreksonderwerp ook vaker een onderwerp van ruzie in een relatie (Kurdek, 1994). De 234 stellen die participeerden aan het onderzoek van Kurdek (1994) waren onderdeel van een longitudinale studie waarbij ze enquêtes invulden. Uit de data is gebleken dat het bespreken van de financiën (na het onderwerp rook- en drinkgewoontes) het hoogst scoort op het onderwerp waarover stellen het vaakst ruzie hebben (Kurdek, 1994). Een aanvulling hierop is het onderzoek van Papp, Cummings en Goeke-Morey (2009), zij stellen dat echtelijke ruzies over geld problematischer, vaker onopgelost en stressvoller zijn dan ruzies over andere onderwerpen. Geconcludeerd kan worden dat de communicatie over geld, tussen partners in een romantische relatie, gevoelig ligt en vaak tot ruzies leidt. Desalniettemin is het noodzakelijk om over geld te communiceren.

Om financiële beslissingen te maken is het essentieel om een plan op te stellen waarin beide partners het eens zijn over de beslissing (Wallerstein & Blakeslee, 1995). Ook wanneer maar één van de partners de financiële zaken van het huishouden regelt is het belangrijk dat de verantwoordelijke partner de ander goed informeert en het vertrouwen geniet van de andere partner (Skogrand et al., 2011). Wanneer een persoon in een romantische relatie een autonome beslissing maakt over de uitgaven, is degene vaker minder tevreden met het gezinsleven dan de personen die gezamenlijke beslissingen maken, dit geldt voor zowel mannen als vrouwen (Vogler, Lyonette & Wiggins, 2008).

De beschreven onderzoeken hebben zich vooral gericht op de uitkomst van de communicatie over geld zoals ruzies, niet zozeer de frequentie van de communicatie over geld. In dit onderzoek zijn we geïnteresseerd naar hoe vaak er over geldzaken wordt gesproken binnen een romantische relatie en wat voor effect het inkomensverschil tussen de partners daarop heeft. Daarnaast wordt er onderzocht of het type relatie daarin een rol kan spelen.

Communal en exchange relationships

Relaties kunnen op allerlei manieren verschillen van elkaar. Een van de manieren waarop we onderscheid kunnen maken tussen type relaties, is de motivatie waarom mensen dingen voor elkaar doen en de verwachtingen die ze daarbij hebben. Margaret Clark en Judson Mills zijn twee onderzoekers die hier veel onderzoek naar hebben gedaan en zij maken een onderscheid tussen *communal* en *exchange relationships* (Clark & Mills, 1979). Dit onderscheid is gebaseerd op de regels en normen die het geven en ontvangen van prestaties bepalen (Clark & Mills, 1993). Clark en Mills noemen deze prestaties *benefits* en bedoelen hiermee wat een persoon besluit om te geven aan een ander, wat van waarde is voor de ander (Clark & Mills, 1993). Een *benefit* kan van alles zijn; je partner die de afwas doet zodat jij dat niet hoeft te doen, je baas die je een week

vrij geeft omdat je een opdracht goed hebt afgerond of de aanwijzingen die je geeft wanneer een voorbijganger je om de weg vraagt. Clark en Mills (1979) wijzen erop dat een *benefit* en een beloning niet hetzelfde zijn. Ze geven hierbij het voorbeeld van het gevoel dat ouders krijgen van hun pasgeboren baby als deze na een ziekte weer beter is. Het gevoel kan heel belonend en van waarde zijn voor de ouders, maar de baby kiest er niet bewust voor om dat gevoel te geven, daardoor is het geen *benefit* (Clark & Mills, 1993).

Exchange relaties heb je met onbekende mensen, kennissen en zakenrelaties. Wanneer een lid van een *exchange* relatie iets voor de ander doet, dan bestaat de verwachting dat daar een vergelijkbare tegenprestatie tegenover staat (Clark, 1984). *Communal* relaties komen voor tussen familieleden, vrienden en romantische partners en zijn gebaseerd op wederzijdse gevoelens van verantwoordelijkheid voor de behoeften van de ander (Williamson & Clark, 1989). In *communal* relaties worden *benefits* gegeven in reactie op de behoeften van de ander, zonder dat daar een tegenprestatie of een vorm van terugbetaling bij verwacht wordt. In tegenstelling tot leden van een *communal* relatie, houden leden van een *exchange* relatie de *benefits* bij om ervoor te zorgen dat de prestaties die geleverd zijn in verhouding zijn met de ontvangen prestaties (Clark, Mills, & Powell, 1986). Een belangrijke opmerking bij dit onderscheid tussen de twee type relaties is dat ze elkaar niet uitsluiten. Het is niet zo dat wanneer personen in een *exchange* relatie zitten, deze geen kenmerken kunnen vertonen van een *communal* relatie, of andersom (Clark & Mills, 1993). Clark en Mills (1993) geven als voorbeeld dat veel mensen bereid zijn om een ambulance te bellen wanneer een vreemde hulp nodig heeft. Normaliter heb je een *exchange relationship* met een onbekende, maar omdat de kosten van de *benefit* in zo'n geval relatief laag zijn ten opzichte van de behoefte aan hulp van de ander, ben je bereid om een prestatie te leveren zonder daarbij een tegenprestatie te verwachten.

Sterke en zwakke *communal relationships*. Een kenmerk van de *communal* relatie is dat deze kan variëren in sterkte (Clark & Mills, 1993). Die sterkte is afhankelijk van de grootte van de kosten die iemand bereid is om te maken om de behoeften van de ander te vervullen. De *communal* relatie die een ouder heeft met zijn of haar kind is doorgaans sterker dan de *communal* relatie tussen twee vrienden (Williamson & Clark, 1989). De kosten die een ouder maakt om een kind te verzorgen en op te voeden zijn meestal groter dan de kosten die gemaakt worden om een vriendschap te onderhouden. Williamson en Clark (1989) merken op dat er hierdoor ook een soort hiërarchie in de verschillende *communal* relaties ontstaat. Mensen met wie je een sterke *communal* relatie hebt krijgen voorrang op mensen met wie je een zwakke *communal* relatie hebt. Een goed voorbeeld dat Williamson en Clark hierbij geven is dat een vriend zal moeten begrijpen dat je hem of haar niet naar het vliegveld kan brengen als je thuis voor je zieke kind moet zorgen.

Hoewel de relatie die je met een romantische partner hebt *communal* is, kunnen ook hierin kenmerken van een *exchange* relatie voorkomen. Het is niet zo dat de relatie dan transformeert in een *exchange* relatie, maar het leidt wel tot een zwakkere *communal* relatie (Clark & Mills, 1993). Mills, Clark, Ford en Johnson (2004) beschrijven de sterkte van de *communal relationship* als de mate waarin je gemotiveerd bent om te reageren op de behoeften van je *communal* partner. Dit kan soms betekenen dat de ene partner meer gemotiveerd is dan de andere partner, wat weer kan leiden tot frictie in de relatie (Mills et al., 2004). Als er *exchange* kenmerken voorkomen in een *communal* relatie kan dit ook zorgen voor ontevredenheid in een relatie; wanneer een partner bijvoorbeeld bijhoudt wie hoeveel verdient om te bepalen wie wat mag uitgeven, maakt dit de andere partner ongelukkig (Williamson & Clark, 1989).

In dit onderzoek ligt de nadruk op *communal* relaties omdat het gaat om partners in een romantische relatie. Een van de normen van de *communal* relatie is dat je moet reageren op de

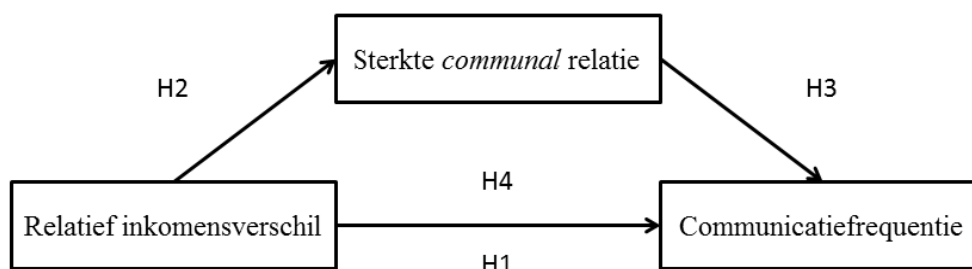
behoefden van de ander, maar om dit te bereiken moeten de leden bereid zijn om de eigen behoeften te communiceren naar de ander (Williamson & Clark, 1989). Hoe beter en vaker je communiceert wat je behoeften zijn, hoe beter de andere partner kan reageren en hoe sterker de *communal* relatie is. De vraag is nu of stellen in een sterke *communal relationship* ook hun financiële behoeften vaker communiceren dan stellen in zwakke *communal* relatie.

Hypotheses

Binnen een romantische relatie zijn de financiën een lastig gespreksonderwerp (Sanford, 2003) en leiden vaak tot ruzies (Kurdek, 1994; Papp, Cummings & Goeke-Morey, 2009), maar om goed financiële beslissingen te kunnen maken is communicatie van belang (Wallerstein & Blakeslee, 1995). Inkomensverschillen tussen de partners kunnen ervoor zorgen dat financiële beslissingen onevenwichtig genomen worden, omdat de ene partner meer verdient dan de ander (Ferree, 1990). Daarnaast is het zo dat stellen hun inkomensverschillen willen negeren door er niet over te praten (Tichenor, 1999). Verder kan het type relatie een rol spelen in de communicatie over geld. Romantische relaties zijn meestal *communal relationships* maar wanneer deze kenmerken van een *exchange relationship* vertonen, zoals het bijhouden van de inkomsten, kan dit leiden tot een zwakkere *communal* relatie (Clark & Mills, 1993). Koppels in een zwakke *communal* relatie communiceren minder vaak hun behoeften dan koppels in een sterke *communal* relatie (Williamson & Clark, 1989). Om te onderzoeken wat voor effect het inkomensverschil tussen romantische partners heeft op de frequentie van communicatie over geld en in hoeverre het type relatie (een sterke of zwakke *communal relationship*) dit effect verklaart, worden de volgende hypothesen getoetst:

- H1 Wanneer het relatieve inkomensverschil groot is in een romantische relatie, communiceren partners minder vaak over geld dan wanneer het relatieve inkomensverschil klein is.
- H2 Wanneer het relatieve inkomensverschil groot is in een romantische relatie, is de kans op een zwakke *communal relationship* groter dan wanneer het relatieve inkomensverschil kleiner is.
- H3 In een sterke *communal relationship* communiceren romantische partners vaker over geld dan in een zwakke *communal relationship*.
- H4 Wanneer het relatieve inkomensverschil groot is in een romantische relatie, leidt dit tot een zwakkere *communal relationship* en dat leidt weer tot een lagere communicatiefrequentie.

De hypothesen die getoetst worden zijn in figuur 1 weergegeven.

Figuur 1. Hypothesen die getoetst worden met H4 via de mediator.

Methode

Het betreft hier een kwantitatief onderzoek naar het effect van inkomensverschillen tussen samenwonende partners in een romantische relatie op de frequentie van communicatie over geld. Daarnaast wordt er getoetst in hoeverre de sterkte van de *communal* relatie dit effect kan verklaren. Om dit te onderzoeken is er gebruikgemaakt van een survey. Deze studie is onderdeel van een groter, overkoepelend onderzoek naar de rol van geld binnen romantische relaties. De drie andere studies hebben zich gericht op het gezamenlijk inkomen en ruzies (Rijsdijk, 2014), uitgavepatronen en ruzies (Van Engelen, 2014) en hechtingsstijlen en communicatie over geld (Schepens, 2014).

Respondenten

In totaal namen 188 personen deel aan deze studie. Hiervan zijn er 99 personen uit de database gehaald omdat zij de inkomensvraag niet of niet juist hadden ingevuld of aangaven dat ze niet samenwonend waren, de overige 89 participanten zijn meegenomen in de analyse. De groep respondenten bestond uit 17 (19%) mannen en 72 vrouwen (81%), allen in een romantische relatie waarbij ze samenwonen met hun partner. Van de 89 respondenten waren er 20 (22%) getrouwd. De gemiddelde leeftijd van de totale groep was 29.0 jaar ($SD = 11.3$), de gemiddelde leeftijd van de mannen was 37.7 jaar ($SD = 14.2$) en bij de vrouwelijke respondenten was de gemiddelde leeftijd 27.0 jaar ($SD = 9.5$). De minimumleeftijd was 19 jaar en de maximumleeftijd was 68 jaar. De respondenten waren gemiddeld 8.2 jaar ($SD = 9.6$) samen met hun romantische partner. Gemiddeld verdienden de respondenten €21.651,27 ($SD = 28.393,19$) bruto per jaar, de partners van de respondenten verdienden gemiddeld €25.361,56 ($SD = 23.002,48$) bruto per jaar.

Ontwerp

Zie figuur 1 voor het onderzoeksdesign. De onafhankelijke variabele in het onderzoek was de hoogte van het relatieve inkomensverschil tussen de partners. Er is gekozen voor een relatief verschil tussen de inkomens in plaats van een absoluut verschil omdat dit de verhoudingen beter weergeeft. Het verschil tussen €100.000 - €105.000 en €20.000 - €25.000 is in beide gevallen €5.000 maar in het eerste geval is het verschil relatief kleiner dan in het tweede geval. Om het relatieve inkomensverschil te berekenen is het percentuele verschil tussen het jaarlijks bruto inkomen van de respondent en het jaarlijks bruto inkomen van de partner ten opzichte van het gezamenlijk jaarlijks bruto inkomen van de partners gebruikt. Wanneer de respondent bijvoorbeeld jaarlijks €20.000 verdient en de partner €30.000, betekent dit dat de respondent voor 40 procent van het gezamenlijk inkomen verantwoordelijk is en de partner voor 60 procent. Het verschil tussen de partners is hier 20 procent en dat representeert het relatieve inkomensverschil. De afhankelijke variabele was de frequentie van communicatie over geld. Daarnaast is er gekeken of de sterkte van de *communal* relatie als mediërende variabele kan optreden.

Om een eventuele mediatie te toetsen is er gebruikgemaakt van de Preacher en Hayes mediatie-analyse (Preacher & Hayes, 2004). Het Preacher en Hayes model (2004) gaat uit van vier verschillende paden (a, b, c en c'.) Het effect van de onafhankelijke variabele op de mediator is pad a. Pad b is het effect van de mediator op de afhankelijke variabele. Pad c is het effect van de onafhankelijke variabele op de afhankelijke variabele en pad c' geeft het effect van de onafhankelijke variabele op de afhankelijke variabele via de mediator. De paden van het model corresponderen met de hypothesen van dit onderzoek.

Materiaal

Voor het onderzoek is er één vragenlijst samengesteld die ook items bevatte van de drie andere onderzoeken van het project. Zie appendix voor de complete enquête. In de introductie van de vragenlijst is nadrukkelijk gewezen op de anonimiteit en vertrouwelijkheid van de verkregen antwoorden, dat het gaat om romantische partners die samenwonen en dat maar één van de twee partners deel kan nemen aan het onderzoek om dubbele antwoorden te vermijden.

Als eerste is er gevraagd naar demografische kenmerken zoals geslacht, leeftijd, hoogst genoten opleiding, of de respondent getrouwd is en hoe lang de respondent al samen is met de huidige partner. Daarnaast zijn er voor deze studie items opgesteld om de communicatiefrequentie over geldzaken, de sterkte van de *communal* relatie en het relatieve inkomensverschil te kunnen meten.

Om de communicatiefrequentie te meten zijn er vijf vragen gesteld op een 5-puntsschaal op basis van Fitzsimmons, Hira, Bauer en Hafstrom (1993). Een voorbeeld hiervan is: *Hoe vaak maken u en uw partner afspraken over het uitgeven van geld?* (1 = nooit, 5 = altijd). De betrouwbaarheid van de schaal is getoetst met behulp van Cronbach's alpha en deze was goed ($\alpha = .77$).

De sterkte van de *communal* relatie is gemeten met behulp van tien items op een 10-puntsschaal op basis van Mills, Clark, Ford en Johnson (2004). Een van de vragen was bijvoorbeeld: *Hoeveel zou u opgeven om uw partner te helpen?* (1 = helemaal niets, 10 = heel erg veel). Ook de betrouwbaarheid van deze schaal was goed ($\alpha = .84$).

Om het relatieve inkomensverschil tussen de partners te kunnen berekenen is er gevraagd naar het jaarlijks bruto inkomen van de respondent en naar het jaarlijks bruto inkomen van de partner. De andere vragen in de enquête waren relevant voor de drie andere studies en gingen

over de algemene communicatie over geldzaken, uitgavepatronen, ruzie over geldzaken en hechtingsstijlen (Rijdsijk, 2014; Schepens, 2014; Van Engelen, 2014). De vragenlijst is gemaakt met behulp van het online survey software Qualtrics en de link is verspreid via email en het sociale netwerk Facebook.

Procedure

De respondenten zijn verworven via Facebook en email. Aan de respondenten is gevraagd of ze geheel vrijwillig deel willen nemen aan een onderzoek dat zich richt op de rol van geld in romantische relaties. De vragenlijst werd individueel ingevuld en uit de data-analyse van Qualtrics blijkt dat het beantwoorden van de vragen gemiddeld 15.6 minuten duurde ($SD = 9.2$). Voor het berekenen van de tijdsduur zijn er een aantal uitschieters verwijderd (9 respondenten hebben de vragenlijst niet in één keer ingevuld maar verspreid over een langere periode). Nadat alle data zijn verkregen, zijn deze geanalyseerd met behulp van het statistische software SPSS en de mediatie-analyse gebaseerd op Preacher en Hayes (2004).

Resultaten

De data voor de gemeten variabelen waren niet normaal verdeeld, er is daarom gekozen om de correlatie te onderzoeken met behulp van Spearman's rangcorrelatiecoëfficiënt. In tabel 1 zijn de Spearman's rangcorrelatiecoëfficiënten, gemiddeldes en standaarddeviaties van de schalen van het relatieve inkomensverschil, de sterkte van de *communal* relatie en communicatiefrequentie weergegeven.

Tabel 1

Spearman's rangcorrelatiecoëfficiënten, gemiddeldes en standaarddeviaties van Relatief Inkomensverschil, Sterkte Communal Relatie en Communicatie-frequentie (N = 89)

	1	2	3	<i>M</i>	<i>SD</i>
1. Relatief inkomensverschil	--	.01	-.23*	41.71	23.36
2. Sterkte <i>communal</i> relatie		--	.28**	7.91	1.18
3. Communicatiefrequentie			--	3.25	0.71

Noot. * $p < .05$; ** $p < .01$

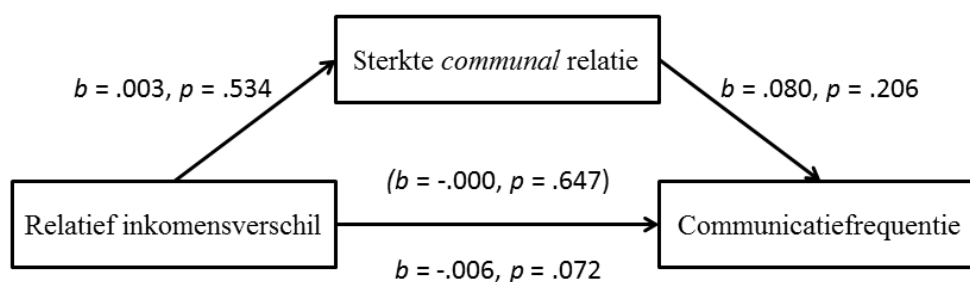
In tabel 1 is te zien dat de hoogte van het relatieve inkomensverschil niet samenhangt met de sterkte van de *communal* relatie maar wel met de communicatiefrequentie. Bij een groter relatief inkomensverschil scoren de respondenten lager op communicatiefrequentie. Ook de sterkte van de *communal* relatie laat een samenhang zien met de communicatiefrequentie. Bij een hogere score op de sterkte van de *communal* relatie scoren respondenten hoger op communicatiefrequentie.

Mediatie-analyse

Om de hypothesen te toetsen en een eventuele mediatie vast te kunnen stellen is er een mediatie-analyse uitgevoerd met een betrouwbaarheidsinterval van 95%. De analyse wees uit dat het mediatiemodel niet significant was ($R^2 = .23$, $F(2, 86) = 2.481$, $p = .090$). Verder is er gebleken dat de grootte van het relatieve inkomensverschil een marginaal significant negatief effect heeft op de communicatiefrequentie ($b = -.006$, $t(86) = -1.82$, $p = .072$). De grootte van het relatieve inkomensverschil heeft geen significant effect op de sterkte van de *communal* relatie ($b = .003$, $t(86) = .62$, $p = .534$). De sterkte van de *communal* relatie heeft geen significant effect op de communicatiefrequentie ($b = .080$, $t(86) = 1.27$, $p = .206$). Er is geen samenhang tussen het relatieve inkomensverschil en de sterkte van de *communal* relatie en er is ook geen

samenhang tussen deze twee variabelen en de communicatiefrequentie. Dit suggereert dat er geen indirect effect kan zijn van het relatieve inkomensverschil op de communicatiefrequentie via de sterkte van de *communal* relatie. Met behulp van 5000 Bootstrap resamples (Preacher & Hayes 2008) is het indirect effect van X op Y via de mediator getoetst. Hieruit is gebleken dat de grootte van het relatieve inkomensverschil geen significant indirect effect heeft op de communicatiefrequentie via de sterkte van de *communal* relatie ($b = -.000$, $Z = .46$, 95% CI [-0.0006, 0.0022], $p = .647$). Figuur 2 toont de resultaten van de mediatie-analyse.

Figuur 2. Resultaten mediatie-analyse (Preacher & Hayes, 2004) met het effect via de mediator tussen haakjes.

Moderatie-analyse

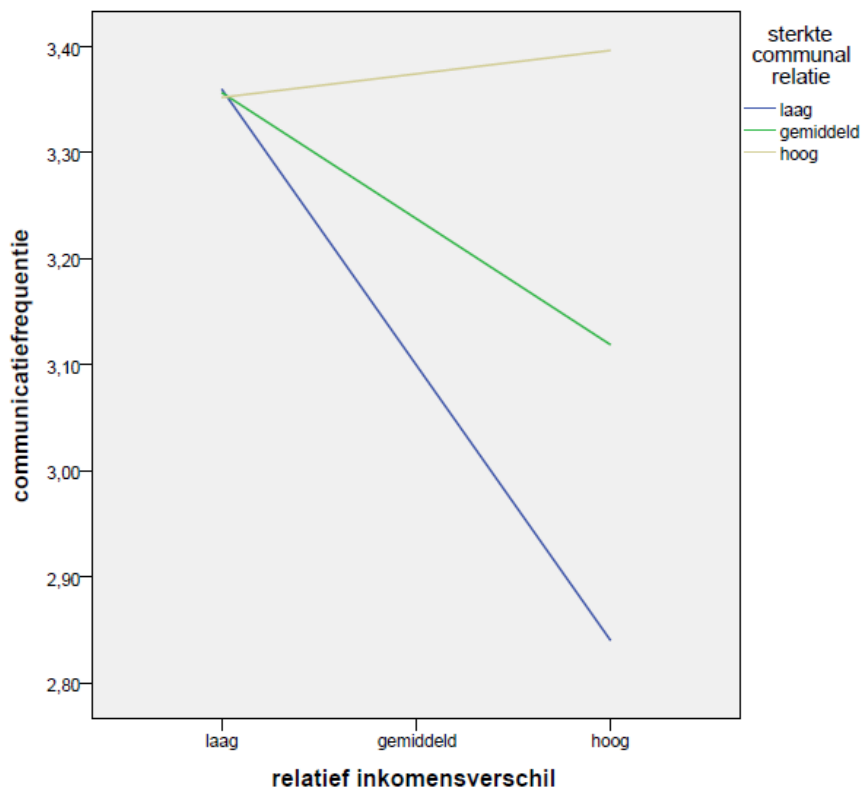
Opvallend aan de data is dat de sterkte van de *communal* relatie niet als mediërende variabele optreedt, maar dat er een interactie-effect schijnt te zijn. Om dit te kunnen bevestigen is er een exploratieve analyse uitgevoerd met een betrouwbaarheidsinterval van 95% met behulp van het moderatiemodel van Process (Preacher & Hayes, 2008). Uit de analyse is gebleken dat het moderatie-model significant is; de communicatiefrequentie hangt af van de voorspellers relatief inkomensverschil en sterkte *communal* relatie ($R^2 = .10$, $F(3,85) = 3.277$, $p = .025$). De overige resultaten van de moderatie-analyse zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 2
 Resultaten moderatie-analyse; voorspellers van communicatie-
 frequentie (N = 89)

	<i>b</i>	<i>SE B</i>	<i>t</i>	<i>p</i>
Sterkte <i>communal</i> relatie	0.16 [-0.01, 0.24]	0.064	1.81	<i>p</i> = .073
Relatief inkomensverschil	-0.01 [-0.01, 0.00]	0.003	-1.62	<i>p</i> = .109
Relatief inkomensverschil x Sterkte <i>communal</i> relatie	0.01 [0.00, 0.01]	0.002	2.16	<i>p</i> = .034

Noot. $R^2 = .10$

In tabel 2 is te zien dat de sterkte van de *communal* relatie geen significant effect heeft op de communicatiefrequentie. Het relatieve inkomensverschil heeft ook geen significant effect op de communicatiefrequentie. Er is wel een significant interactie-effect gevonden van het relatieve inkomensverschil en de sterkte van de *communal* relatie op de communicatiefrequentie. Bij een relatief lage score op de sterkte van de *communal* relatie is er een significant negatief effect van het relatieve inkomensverschil op de communicatiefrequentie ($b = -.011$, 95% CI [-0.0189, -.0034], $t(85) = -2.86$, $p = .005$), maar niet bij een relatief gemiddelde score op de sterkte van de *communal* relatie ($b = -.005$, 95% CI [-0.0113, 0.0012], $t(85) = -1.62$, $p = .109$) of bij een relatief hoge score op de sterkte van de *communal* relatie ($b = .001$, 95% CI [-0.0080, 0.0099], $t(85) = .21$, $p = .833$), zie figuur 3.

Figuur 3. Interactie-effect van Communicatiefrequentie en Sterkte *Communal* Relatie op Relatief Inkomensverschil.

In figuur 3 is te zien dat bij een relatief lage score op de sterkte van de *communal* relatie de hoogte van het relatieve inkomensverschil een significant negatief effect heeft op de communicatiefrequentie. Voor koppels met een relatief zwakke *communal* relatie betekent dit dat hoe groter het relatieve inkomensverschil is tussen de twee partners, hoe minder zij communiceren over geldzaken. Verder is te zien dat bij een laag relatief inkomensverschil de sterkte van de *communal* relatie niet veel uitmaakt voor de communicatiefrequentie maar bij een hoog relatief inkomensverschil geldt hoe sterker de *communal* relatie, hoe hoger de communicatiefrequentie.

Discussie

Het doel van dit onderzoek was om erachter te komen wat voor effect het inkomensverschil tussen samenwonende partners in een romantische relatie heeft op de frequentie van communicatie over geld en in hoeverre de sterkte van de *communal* relatie dit effect kan verklaren. De verwachting was dat een hoger relatief inkomensverschil een negatief effect zou hebben op de communicatiefrequentie over geldzaken en ook een negatief effect op de sterkte van de *communal* relatie. Een andere verwachting was dat de sterkte van de *communal* relatie een positief effect zou hebben op de communicatiefrequentie over geldzaken. Hiervoor zijn er op basis van eerder onderzoek vier hypothesen opgesteld. Om de interne validiteit te waarborgen is er op basis van literatuuronderzoek een onderzoeksdesign opgesteld en is er gebruikgemaakt van bestaande meetinstrumenten om de communicatiefrequentie over geldzaken (Fitzsimmons, Hira, Bauer & Hafstrom, 1993) en de sterkte van de *communal* relatie (Mills, Clark, Ford & Johnson, 2004) te meten. Ook de hypothesen zijn getoetst op basis van bestaande analysetechnieken (Preacher & Hayes, 2004; Preacher & Hayes, 2008). Hieronder worden de conclusies per hypothese besproken.

H1: Wanneer het relatieve inkomensverschil groot is in een romantische relatie, communiceren partners minder vaak over geld dan wanneer het relatieve inkomensverschil klein is.

Hoewel het relatieve inkomensverschil wel een significant negatieve correlatie laat zien met communicatiefrequentie, wijst de mediatie-analyse uit dat het relatieve inkomensverschil slechts een marginaal significant effect heeft op de communicatiefrequentie. Een groter inkomensverschil is gerelateerd aan een lagere communicatiefrequentie maar het effect is niet groot genoeg om de eerste hypothese te bevestigen. Ook de moderatie-analyse laat geen

significant hoofdeffect zien van het relatieve inkomensverschil op de communicatiefrequentie. Wel is er een significant interactie-effect gevonden voor mensen die relatief laag scoren op de sterkte van de *communal* relatie, bij hen leidt een hoger relatief inkomensverschil tot een lagere communicatiefrequentie.

H2: Wanneer het relatieve inkomensverschil groot is in een romantische relatie, is de kans op een zwakke communal relationship groter dan wanneer het relatieve inkomensverschil kleiner is.

Er is geen correlatie gevonden tussen het relatieve inkomensverschil en de sterkte van de *communal* relatie en ook de mediatie-analyse laat geen significant effect zien. De data ondersteunen H2 niet.

H3: In een sterke communal relationship communiceren romantische partners vaker over geld dan in een zwakke communal relationship.

De sterkte van de *communal* relatie laat een positieve correlatie zien met de communicatiefrequentie; respondenten die hoger scoren op de sterkte van de *communal* relatie scoren ook significant hoger op communicatiefrequentie over geldzaken. Uit de mediatie-analyse blijkt dat de sterkte van de *communal* relatie geen significant effect heeft op de communicatiefrequentie en daarmee is H3 niet bevestigd. Ook de moderatie-analyse laat maar een marginaal significant positief effect zien van de sterkte van de *communal* relatie op de communicatiefrequentie.

H4: Wanneer het relatieve inkomensverschil groot is in een romantische relatie, leidt dit tot een zwakkere communal relationship en dat leidt weer tot een lagere communicatiefrequentie.

Uit de resultaten van de mediatie-analyse blijkt dat de hoogte van het relatieve inkomensverschil geen significant effect heeft op de communicatiefrequentie via de sterkte van de *communal* relatie, hieruit kan er geconcludeerd worden dat H4 niet ondersteund wordt.

Als we de resultaten van de mediatie-analyse bekijken kan er geconcludeerd worden dat een groter relatief inkomensverschil tussen de partners in een romantische relatie niet leidt tot een lagere communicatiefrequentie over geldzaken of gevolgen heeft voor de sterkte van de *communal* relatie. De verwachting dat de sterkte van de *communal* relatie als mediërende variabele zou optreden kon niet worden bevestigd. De exploratieve moderatie-analyse heeft uitgewezen dat er sprake is van een moderatie. De sterkte van de *communal* relatie verklaart het effect van het inkomensverschil op communicatiefrequentie niet, maar versterkt of verzwakt dit effect juist. Het interactie-effect laat zien dat het effect van het relatief inkomensverschil op communicatiefrequentie het sterkst is bij koppels met een relatief lage score op de sterkte van de *communal* relatie. Een koppel in een zwakke *communal* relatie met een hoog relatief inkomensverschil zal veel minder over geldzaken communiceren dan een koppel in een zwakke *communal* relatie met een laag relatief inkomensverschil. Een reden hiervoor kan zijn dat hoge inkomensverschillen de zwakke *communal* relatie nog meer benadrukken, bijvoorbeeld als partners bijhouden wie hoeveel verdient en wie wat uitgeeft (Williamson & Clark, 1989).

Hoewel de resultaten van de mediatie-analyse geen significante effecten opleverden, zien we wel een marginaal significant negatief effect van het relatieve inkomensverschil op de communicatiefrequentie, een interactie-effect en significante correlaties tussen het relatieve

inkomensverschil en de communicatiefrequentie en tussen de sterkte van de *communal* relatie en de communicatiefrequentie. Een groter inkomensverschil hangt samen met een lagere communicatiefrequentie zoals eerder gevonden is door Tichenor (1999) en de sterkte van de *communal relatie* correleert met de communicatiefrequentie. Mensen die hoog scoren op de sterkte van de *communal* relatie scoren ook hoog op communicatiefrequentie. Dit is in lijn met de bevindingen van Williamson en Clark (1989).

Deze resultaten onthullen dat er een relatie bestaat tussen het inkomensverschil tussen partners en de mate waarin ze met elkaar communiceren over geldzaken. Dit gegeven kan relevant zijn voor relatietherapeuten met betrekking tot de behandeling van hun cliënten omdat zij regelmatig te maken krijgen met communicatie-conflicten over financiële zaken bij koppels (Poduska, 1985; Smith, 1992). Deze resultaten kunnen bruikbaar zijn wanneer relatietherapeuten hun cliënten behandelen en proberen de communicatie over financiële zaken binnen de relatie (bijvoorbeeld onderhandelingen over een begroting) te verbeteren (Aniol & Synder, 1997). Als relatietherapeuten zich ervan bewust zijn dat grote inkomensverschillen tussen partners kunnen leiden tot een vermindering van de communicatie kunnen zij een juiste bijdrage leveren om de communicatie weer te stimuleren.

De sterkte van de *communal* relatie trad niet op als mediërende variabele in dit onderzoek. Vervolgonderzoek kan zich richten op factoren die het effect van het inkomensverschil op de communicatiefrequentie wel kunnen verklaren. Heimdal en Houseknecht (2003) onderzochten hoe samenwonende koppels hun huishoudelijk inkomen organiseren. Hierbij maken ze op basis van Pahl (1983) onderscheid tussen vier types van organisatie: (a) één van de twee partners beheert het huishoudelijk inkomen; (b) één van de twee partners krijgt een deel van het huishoudelijk inkomen om aan bepaalde zaken uit te geven, de andere partner

betaalt de rest; (c) beide partners beheren het huishoudelijk inkomen samen; (d) beide partners beheren het huishoudelijk inkomen onafhankelijk van elkaar. Het is mogelijk dat het type organisatie van het huishoudelijk inkomen een verklarende rol kan spelen in het effect van het inkomensverschil op de communicatiefrequentie. Wanneer de inkomens samengevoegd worden en beide partners het gezamenlijk inkomen samen beheren, zal het inkomensverschil een veel kleinere rol spelen dan wanneer beide partners hun eigen inkomen onafhankelijk van de andere partner beheren.

In dit onderzoek is er voor het type relatie een onderscheid gemaakt in de sterkte van de *communal* relatie, een ander onderscheid zou het effect van het relatief inkomensverschil op de communicatiefrequentie kunnen verklaren. Burgoyne en Morison (1997) onderzochten welke rol geld speelt bij hertrouwde koppels. Zij maken dus een onderscheid tussen koppels die voor het eerst zijn getrouwd en koppels die al eerder gescheiden zijn en opnieuw getrouwd zijn met een andere partner. Hieruit blijkt dat hertrouwde partners vaker hun inkomen apart van elkaar beheren dan partners die voor het eerst trouwen. Vervolgonderzoek zou zich hierop kunnen richten en onderzoeken of het eerder getrouwd zijn een rol speelt in de communicatiefrequentie over geldzaken.

Een laatste opmerking is dat de respondenten in dit onderzoek relatief jong waren (gemiddeld 29.0 jaar oud). Holley, Haase en Levenson (2013) constateerden dat er veranderingen plaatsvinden in de communicatie tussen romantische partners in de loop der jaren dat ze bij elkaar zijn. De longitudinale studie wees uit dat naar mate de koppels ouder worden, zowel mannen als vrouwen aangeven dat zij minder met elkaar communiceren, terwijl jongere koppels juist vaker samen op zoek gaan naar oplossingen en dus vaker met elkaar communiceren. Vervolgonderzoek met een oudere respondentengroep zou mogelijk leiden tot andere resultaten

wanneer het gaat om het effect van het relatief inkomensverschil op de communicatiefrequentie. Wellicht communiceren oudere koppels minder dan jongere koppels over geldzaken, ook wanneer het inkomensverschil niet groot is. Echter, dit onderzoek is wel een goede eerste stap om het effect van inkomensverschillen tussen partners in een romantische relatie op de communicatiefrequentie te begrijpen.

Referenties

- Aniol, J. C., & Synder, D. K. (1997). Differential assessment of financial and relationship distress: Implications for couples therapy. *Journal of Marital and Family Therapy*, 23(3), 347-352.
- Ashby, K. J., & Burgoyne, C. B. (2008). Separate financial entities? Beyond categories of money management. *The Journal of Socio-Economics*, 37(2), 458-480.
- Burgoyne, C. B., & Lewis, A. (1994). Distributive justice in marriage: equality or equity? *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 4(2), 101-114.
- Burgoyne, C. B., & Morison, V. (1997). Money in remarriage: keeping things simple—and separate. *The Sociological Review*, 45(3), 363-395.
- Burleson, B. R., & Denton, W. H. (1997). The relationship between communication skill and marital satisfaction: Some moderating effects. *Journal of Marriage and the Family*, 884-902.
- Clark, M. S. (1984). Record keeping in two types of relationships. *Journal of personality and social psychology*, 47(3), 549.
- Clark, M. S., & Mills, J. (1979). Interpersonal attraction in exchange and communal relationships. *Journal of personality and social psychology*, 37(1), 12.
- Clark, M. S., & Mills, J. (1993). The difference between communal and exchange relationships: What it is and is not. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 19(6), 684-691.
- Clark, M. S., Mills, J., & Powell, M. C. (1986). Keeping track of needs in communal and exchange relationships. *Journal of personality and social psychology*, 51(2), 333.

- Crompton, R. (1999). *Restructuring gender relations and employment: The decline of the male breadwinner*. Oxford: Oxford University Press.
- Dew, J. (2011). Financial issues and relationship outcomes among cohabiting individuals. *Family Relations*, 60(2), 178-190.
- Edgell, S. (1980). *Middle-class couples*. Allen and Unwin.
- Engelen, H.J.A. van. (2014). Let's Talk About Money: onderzoek naar ruzie over geld binnen romantische relaties (ongepubliceerde bachelorthesis). Tilburg University, Nederland.
- Ferree, M. M. (1990). Beyond separate spheres: Feminism and family research. *Journal of Marriage and the Family*, 52(4), 866-884.
- Fitzsimmons, V. S., Hira, T. K., Bauer, J. W., & Hafstrom, J. L. (1993). Financial management: Development of scales. *Journal of Family and Economic Issues*, 14(3), 257-274.
- Halford, W. K., Hahlweg, K., & Dunne, M. (1990). The cross-cultural consistency of marital communication associated with marital distress. *Journal of Marriage and the Family*, 487-500.
- Heimdal, K. R., & Houseknecht, S. K. (2003). Cohabiting and married couples' income organization: Approaches in Sweden and the United States. *Journal of Marriage and Family*, 65(3), 525-538.
- Holley, S. R., Haase, C. M., & Levenson, R. W. (2013). Age-Related Changes in Demand-Withdraw Communication Behaviors. *Journal of Marriage and Family*, 75(4), 822-836.
- Kalmijn, M., Loeve, A., & Manting, D. (2007). Income dynamics in couples and the dissolution of marriage and cohabitation. *Demography*, 44(1), 159-179.

- Kurdek, L. A. (1994). Areas of conflict for gay, lesbian, and heterosexual couples: What couples argue about influences relationship satisfaction. *Journal of Marriage and the Family*, 923-934.
- Mills, J., Clark, M. S., Ford, T. E., & Johnson, M. (2004). Measurement of communal strength. *Personal Relationships*, 11(2), 213-230.
- Pahl, J. (1983). The allocation of money and the structuring of inequality within marriage. *The Sociological Review*, 31(2), 237-262.
- Papp, L. M., Cummings, E. M., & Goeke-Morey, M. C. (2009). For richer, for poorer: Money as a topic of marital conflict in the home. *Family Relations*, 58(1), 91-103.
- Poduska, B. E. (1985). Financial counseling using principles of Adlerian psychology. *Individual Psychology: Journal of Adlerian Theory, Research & Practice*.
- Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2004). SPSS and SAS procedures for estimating indirect effects in simple mediation models. *Behavior Research Methods, Instruments, & Computers*, 36(4), 717-731.
- Preacher, K. J., & Hayes, A. F. (2008). Asymptotic and resampling strategies for assessing and comparing indirect effects in multiple mediator models. *Behavior research methods*, 40(3), 879-891.
- Reibstein, J., & Richards, M. (1993). *Sexual arrangements: Marriage and the temptation of infidelity*. Scribner.
- Rijsdijk, K.M. (2014). Talk About Money With Your Honey. Het effect van inkomen op communicatiefrequentie en ruzie over geld binnen relaties (onpubliceerde bachelorthesis). Tilburg University, Nederland.

- Sanford, K. (2003). Problem-solving conversations in marriage: Does it matter what topics couples discuss? *Personal Relationships*, *10*(1), 97-112.
- Schepens, M.S. (2014). Let's Talk About Money: het effect van hechtingsstijlen op communiceren en ruzie maken over geld (ongepubliceerde bachelorthesis). Tilburg University, Nederland.
- Skogrand, L., Johnson, A. C., Horrocks, A. M., & DeFrain, J. (2011). Financial management practices of couples with great marriages. *Journal of family and economic issues*, *32*(1), 27-35.
- Smith, L. L. (1992). How couples misuse money. *Family Therapy: The Journal of the California Graduate School of Family Psychology*, *19*(2).
- Sonnenberg, S. J., Burgoyne, C. B., & Routh, D. A. (2011). Income disparity and norms relating to intra-household financial organisation in the UK: A dimensional analysis. *The Journal of Socio-Economics*, *40*(5), 573-582.
- Stanley, S. M., Markman, H. J., & Whitton, S. W. (2002). Communication, conflict, and commitment: Insights on the foundations of relationship success from a national survey. *Family process*, *41*(4), 659-675.
- Tichenor, V. J. (1999). Status and income as gendered resources: The case of marital power. *Journal of Marriage and the Family*, 638-650.
- Vogler, C. (1998). Money in the household: some underlying issues of power. *The Sociological Review*, *46*(4), 687-713.
- Vogler, C., Lyonette, C., & Wiggins, R. D. (2008). Money, power and spending decisions in intimate relationships. *The Sociological Review*, *56*(1), 117-143.

Vogler, C., & Pahl, J. (1994). Money, power and inequality within marriage. *The Sociological Review*, 42(2), 263-288.

Wallerstein, J. S., & Blakeslee, S. (1995). *The good marriage: How and why love lasts*. New York: Houghton Mifflin.

Williamson, G. M., & Clark, M. S. (1989). The communal/exchange distinction and some implications for understanding justice in families. *Social Justice Research*, 3(2), 77-1.

Appendix: Enquête

Onderzoek over geld in romantische relaties

Deze online vragenlijst is opgesteld door vier bachelor studenten die Communicatie- en Informatiewetenschappen studeren aan de Universiteit van Tilburg en onderzoek doen naar de rol van geld binnen romantische relaties.

Deze vragenlijst is uitsluitend bedoeld voor mensen in een romantische relatie en die samenwonend zijn met hun partner. Om dubbele data te vermijden is het belangrijk dat maar één van beide partners de vragenlijst invult.

De vragenlijst is geheel anoniem. Het materiaal zal dan ook vertrouwelijk behandeld worden en komt alleen in handen van de onderzoekers. Uw gegevens worden uiterst vertrouwelijk behandeld en kunnen op geen enkele manier aan uw naam en identiteit gekoppeld worden.

Enkele vragen zijn wellicht lastig te beantwoorden, maar wij vragen u om goed over de vragen na te denken en ze zo eerlijk mogelijk te beantwoorden. Er zijn geen goede of foute antwoorden. Probeer altijd een antwoord in te vullen, ook bij twijfel. U kunt op elk moment vrijwillig besluiten uw deelname aan het onderzoek te beëindigen.

Het invullen van de vragenlijst duurt gemiddeld 13 minuten. Voor verdere vragen kunt u contact opnemen met dr. M.M.H. Pollmann, emailadres: m.m.h.pollmann@tilburguniversity.edu.

Met deelname aan dit onderzoek, geeft u aan dat u de bovenstaande informatie heeft gelezen en toestemming geeft om de gegevens anoniem te analyseren. Onder de deelnemers wordt een cadeaubon van Bol.com t.w.v €40,- verloot.

Alvast vriendelijk bedankt voor uw medewerking!

Wat is uw geslacht?

- Man
- Vrouw

Wat is uw leeftijd?

Wat is uw hoogst genoten (afgerond of nog mee bezig) opleiding?

- VMBO
- HAVO
- VWO
- MBO
- HBO
- WO

Kies het antwoord dat het meeste op u van toepassing is.

- Student / scholier
- Part-time dienstverband
- Full-time dienstverband
- Werkeloos
- Gepensioneerd

Wat is uw woonsituatie?

- Niet samenwonend
- Samenwonend
- Verloofd en samenwonend
- Getrouwd en samenwonend

Hoe lang bent u al samen met uw huidige partner?

Jaar

Maanden

Hoeveel kinderen heeft u samen met uw huidige partner? Invullen indien van toepassing.

De volgende stellingen gaan over de communicatie over geldzaken. Met communicatie bedoelen we geen ruzie, maar praten over geldzaken zonder onenigheid.

	helemaal mee oneens	grotendeels mee oneens	een beetje mee oneens	eens noch oneens	een beetje mee eens	grotendeels mee eens	helemaal mee eens
Ik praat graag met mijn partner over geldzaken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn partner en ik praten vaak genoeg over geldzaken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het vervelend om een gesprek met mijn partner aan te gaan over geldzaken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben terughoudend wanneer een gesprek gaat over geldzaken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het makkelijk om met mijn partner te praten over geldzaken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
De gesprekken met mijn partner over geldzaken verlopen moeizaam	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik communiceer te weinig met mijn partner over geldzaken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

De volgende vragen gaan over hoe vaak u en uw partner communiceren over geldzaken.

	nooit	zelden	soms	meestal	altijd
Hoe vaak maken u en uw partner afspraken over het uitgeven van geld?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak houden u en uw partner bij waaraan het geld is uitgegeven?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak evalueren u en uw partner uw uitgaven?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak noteren u en uw partner waaraan geld uitgegeven mag worden?	☐	☐	☐	☐	☐
Hoe vaak bespreken jullie de aankopen van tevoren?	☐	☐	☐	☐	☐

Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen

	helemaal mee oneens	grotendeels mee oneens	een beetje mee oneens	eens noch oneens	een beetje mee eens	grotendeels mee eens	helemaal mee eens
Mijn partner en ik hebben goede afspraken over geld gemaakt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn partner en ik hebben goed geregeld wat er gezamenlijk en wat er individueel betaald wordt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn partner weet hoeveel ik verdien	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik weet hoeveel mijn partner verdient	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn partner en ik hebben de tijd genomen om individuele en gezamenlijke budgetten te bespreken	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou willen dat wij beter op een rijtje zetten hoe onze financiën er uit zien	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn partner en ik hebben een goed overzicht over waar het gezamenlijke geld naar toe gaat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Houd bij het beantwoorden van de volgende vragen uw huidige partner in gedachten.

Hoe ver zou u bereid zijn te reizen om uw partner te zien?

helemaal niet   heel erg ver

Hoe blij zou het u maken om iets te doen wat uw partner zou helpen?

helemaal niet   heel erg

Hoeveel kunt u voor uw partner betekenen?

helemaal niets   heel erg veel

Hoeveel kosten zou u willen maken om een behoefte van uw partner te bevredigen?

helemaal niets   heel erg veel

In hoeverre lukt het u om de behoeftes van uw partner uit uw hoofd te zetten?

helemaal
niet

heel erg
makkelijk

Hoeveel prioriteit geeft u aan de behoeftes van uw partner?

helemaal
niet

heel erg veel

In hoeverre bent u bereid om iets op te geven voor uw partner?

helemaal
niet

heel erg

Hoeveel zou u opgeven om uw partner te helpen?

helemaal
niets

heel erg veel

Hoe ver zou u gaan om iets voor uw partner te doen?

helemaal
niet

heel erg

Hoe gemakkelijk zou u het kunnen accepteren om uw partner niet te helpen?

helemaal
niet

heel erg
makkelijk

De volgende vragen hebben betrekking op uw eigen uitgavepatroon.

Welke van de volgende beschrijvingen past beter bij u?

1					6						11
Gierigaard (ik geef minder geld uit dan ik zou willen)	2	3	4	5	Allebei evenveel of geen van beide	7	8	9	10	11	Verkwister (ik geef meer geld uit dan ik zou willen)
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Sommige mensen hebben problemen met het beperken van hun uitgaven. Ze geven vaak geld uit - bijvoorbeeld aan kleding, eten, vakantie en bellen - wanneer ze dat eigenlijk niet zouden moeten doen.

Hoe goed past deze beschrijving bij u? Heeft u problemen met het beperken van uw uitgaven?

Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Altijd
☐	☐	☐	☐	☐

Andere mensen hebben problemen met het uitgeven van geld. Zij geven vaak geen geld uit aan dingen waar zij eigenlijk wel geld aan zouden moeten uitgeven, misschien omdat geld uitgeven hen angstig maakt.

Hoe goed past deze beschrijving bij u? Heeft u problemen met het uitgeven van geld?

Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Altijd
☐	☐	☐	☐	☐

Hieronder wordt een scenario beschreven over het gedrag van twee winkelende mensen. Antwoord onderstaande vraag na het lezen van het scenario.

Persoon A is samen met een goede vriend(in) in het winkelcentrum. De goede vriend(in) van A is flink aan het winkelen. Wanneer ze een groot warenhuis binnenkomen, ziet A dat alleen die dag een grote kortingsactie plaatsvindt. Op alle producten geldt een korting van 10-60%. Hoewel hij zich realiseert dat hij niets nodig heeft, kan hij het niet laten aankopen te doen voor ongeveer €100,-.

Persoon B is samen met een goede vriend(in) in het winkelcentrum. De goede vriend(in) van B is flink aan het winkelen. Wanneer ze een groot warenhuis binnenkomen, ziet B dat alleen die dag een grote kortingsactie plaatsvindt. Op alle producten geldt een korting van 10-60%. Hij weet dat hij veel korting kan krijgen op dingen die hij nodig heeft, maar de gedachten aan het uitgeven van geld weerhouden hem ervan de spullen te kopen.

Vergeleken met uw eigen gedrag, met wie kunt u zich meer identificeren, persoon A of persoon B?

Persoon A		Allebei evenveel of geen van beide		Persoon B
☐	☐	☐	☐	☐

Hieronder ziet u enkele van voorgaande vragen nogmaals. Dit keer is het de bedoeling dat u de vragen over **uw partner** invult.

Welke van de volgende beschrijvingen past beter bij uw partner?

1											11
Gierigaard (mijn partner geeft minder geld uit dan hij/zij zou willen)	2	3	4	5	6 Allebei evenveel of geen van beide	7	8	9	10	11 Verkwister (mijn partner geeft meer geld uit dan hij/zij zou willen)	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	

Sommige mensen hebben problemen met het beperken van hun uitgaven. Ze geven vaak geld uit - bijvoorbeeld aan kleding, eten, vakantie en bellen - wanneer ze dat eigenlijk niet zouden moeten doen.

Hoe goed past deze beschrijving bij uw partner? Heeft uw partner problemen met het beperken van zijn/haar uitgaven?

Nooit	Zelden	Soms	Vaak	Altijd
☐	☐	☐	☐	☐

Hieronder wordt een scenario beschreven over het gedrag van twee winkelende mensen. Antwoord onderstaande vraag na het lezen van het scenario.

Persoon A is samen met een goede vriend(in) in het winkelcentrum. De goede vriend(in) van A is flink aan het winkelen. Wanneer ze een groot warenhuis binnenkomen, ziet A dat alleen die dag een grote kortingsactie plaatsvindt. Op alle producten geldt een korting van 10-60%. Hoewel hij zich realiseert dat hij niets nodig heeft, kan hij het niet laten aankopen te doen voor ongeveer €100,-.

Persoon B is samen met een goede vriend(in) in het winkelcentrum. De goede vriend(in) van B is flink aan het winkelen. Wanneer ze een groot warenhuis binnenkomen, ziet B dat alleen die dag een grote kortingsactie plaatsvindt. Op alle producten geldt een korting van 10-60%. Hij weet dat hij veel korting kan krijgen op dingen die hij nodig heeft, maar de gedachten aan het uitgeven van geld weerhouden hem ervan de spullen te kopen.

Vergeleken met het gedrag van uw partner, met wie kan uw partner zich meer identificeren, persoon A of persoon B?

Persoon A	Allebei evenveel of geen van beide	Persoon B
☐	☐	☐

Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen. Met ruzie of conflicten wordt bedoeld dat er onenigheid is over geldzaken.

	helemaal mee oneens	deels mee oneens	eens noch oneens	deels mee eens	helemaal mee eens
Het is moeilijk voor mij en mijn partner over geld te praten zonder boos op elkaar te worden	☐	☐	☐	☐	☐
Wanneer het op onze financiën aankomt, staan mijn partner en ik recht tegenover elkaar	☐	☐	☐	☐	☐
Geld is een constante oorzaak van conflict tussen mij en mijn partner	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben tevreden met het uitgavepatroon van mijn partner	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn partner is tevreden met mijn uitgavepatroon	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben tevreden met hoe vaak (of hoe weinig) mijn partner geld uit wil geven	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zou willen dat ik het uitgavepatroon van mijn partner kon veranderen	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn partner zou willen dat hij of zij mijn uitgavepatroon kon veranderen	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb gezocht (of ik heb overwogen te zoeken) naar begeleiding bij de geldproblemen in mijn relatie	☐	☐	☐	☐	☐
Mijn partner en ik hebben regelmatig ruzie	☐	☐	☐	☐	☐
Wanneer mijn partner en ik ruzie hebben over geld, wordt dit meteen uitgesproken	☐	☐	☐	☐	☐

De meeste mensen hebben wel eens ruzie in hun relatie. Wilt u voor onderstaande onderwerpen aangeven in hoeverre u en uw partner het over deze onderwerpen eens of oneens zijn.

	altijd oneens	meestal oneens	soms oneens	soms eens	meestal eens	altijd eens
De kinderen (indien van toepassing)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het huishouden	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Werk	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Geldzaken	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Familie	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Geef aan in hoeverre de volgende stellingen op u van toepassing zijn

	helemaal niet van toepassing						helemaal van toepassing					
Ik vind het makkelijk om me emotioneel verbonden te voelen met mijn partner.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me er prettig bij dat ik in zekere mate afhankelijk ben van hem/haar en hij/zij van mij.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik maak me zorgen dat mijn partner mij niet accepteert.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me ongemakkelijk om me emotioneel gehecht te voelen aan mijn partner.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik wil graag een sterke band met mijn partner, maar vind het moeilijk de ander helemaal te vertrouwen, of afhankelijk van de ander te worden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ben bang dat ik gekwetst wordt wanneer ik een te sterke band met mijn partner krijg.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik wil me graag emotioneel met mijn partner verbinden, maar ik merk dat mijn partner niet zo'n hechte relatie wil met mij als ik zou willen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik maak me wel eens zorgen of mijn partner me wel net zoveel waardeert als ik hem/haar waardeer.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me het prettigst als mijn partner emotioneel niet te dicht bij komt.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het heel belangrijk dat ik me helemaal onafhankelijk van de ander voel en mezelf kan redden, en ik wil ook niet dat mijn partner afhankelijk van mij is.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Voor het onderzoek is het belangrijk om rekening te kunnen houden met het individuele en gezamenlijke inkomen van u en uw partner. Wij benadrukken nogmaals dat de antwoorden anoniem en vertrouwelijk worden geanalyseerd en op geen enkele wijze aan uw naam en identiteit gekoppeld kunnen worden.

Ik verdien ... euro bruto per jaar.

Mijn partner verdient ... euro bruto per jaar.

Dit is het einde van de survey. Als u kans wilt maken op de bon van BOL.com van 40 euro kunt u een email sturen naar m.m.h.pollmann@uvt.nl, met de onderstaande code als 'subject'. Uw mail zal niet te herleiden zijn tot uw antwoorden en wordt alleen gebruikt om de bon te verlotten en daarna meteen gewist.

completion code:

We willen benadrukken dat het belangrijk is dat uw partner niet meer deelneemt aan dit onderzoek om dubbele antwoorden te voorkomen.

Bedankt voor uw deelname!